

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 23 lipca 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w sprawie z odwołania I. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. o zasiłek chorobowy i zasiłek macierzyński, stwierdził swą niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Kaliszu – Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, jako właściwemu do jej rozpoznania.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd I instancji wskazał, iż zgodnie z art. 461 § 2 k.p.c., w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych właściwy do rozpoznania sprawy jest sąd, w którego okręgu ma miejsce zamieszkania strona odwołująca się od decyzji wydanej przez organ rentowy. Stosownie do art. 15 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd właściwy w chwili wniesienia odwołania pozostaje właściwy aż do ukończenia postępowania, choćby podstawy właściwości zmieniły się w toku sprawy. W myśl art. 200 § 1 k.p.c., Sąd który stwierdzi swą niewłaściwość, przekaze sprawę sądowi właściwemu.

Sąd Rejonowy podniósł, że wnioskodawczyni w dniu wniesienia odwołania zamieszkiwała we K., w związku z powyższym właściwym miejscowo dla spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych jest Sąd Rejonowy w Kaliszu – Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Wobec powyższego, na podstawie art. 200 § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

Powołane orzeczenie w całości zaskarżył pełnomocnik wnioskodawczyni. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wydanego postanowienia, a to:

- art. 461 § 2 k. p. c. w związku z art. 461 § 2² k. p. c. w związku z art. 200 k. p. c. § 1

k. p. c. poprzez błędne ustalenie, iż właściwy do rozpoznania niniejszej sprawy jest Sąd Rejonowy w Kaliszu podczas, gdy w sytuacji zastosowania powyżej wskazanych przepisów oraz uwzględnieniu faktu, iż ubezpieczona w okresie wrzesień 2014 - czerwiec 2015 r., zamieszkiwała w Ł., co potwierdza treść oświadczenia W. L. uznać należy, iż właściwy do rozpoznania sprawy jest Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, a także nie zastosowanie przepisu art. 461 § 2² k. p. c., który w razie wątpliwości co do właściwości Sądu pozwala na jej ustalenie według właściwości okręgu, w którym ma siedzibę organ rentowy, a więc Ł.;

- art. 233 § 1 k. p. c. poprzez ustalenie, że ubezpieczona ma miejsce zamieszkania w K., podczas gdy z załączonego oświadczenia należy wysnuć wniosek odmienny, a mianowicie iż miejscem zamieszkania odwołującej się jest Ł., a w treści odwołania nie wskazano, iż ubezpieczona zamieszkuje w K., lecz podano adres w K. z uwagi na fakt, iż jest to adres pod który może być skutecznie doręczana korespondencja:

W oparciu powyższe zarzuty pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o dopuszczenie dowodu z dokumentu prywatnego o miejscu zamieszkania ubezpieczonej na okoliczność właściwości tutejszego Sądu do rozpoznania sprawy, dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron z ograniczeniem do przesłuchania ubezpieczonej na okoliczność ustalenia jej miejsca zamieszkania i aktualnego miejsca jej j przebywania. Jednocześnie wniósł, na zasadzie art. 395 § 2 k. p. c., o rozpoznanie zażalenia na posiedzeniu niejawnym, uchylenie zaskarżonego postanowienia i prowadzenie sprawy przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi jako właściwy do jej rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Zażalenie podlega odrzuceniu, z uwagi na nieuzupełnienie jego braków formalnych w terminie.

Przepis art. 370 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., nakazuje odrzucić zażalenie, jeżeli zostało wniesione po upływie przepisanej terminu, nieopłacone lub z innych przyczyn niedopuszczalne, jak również zażalenie, którego braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie.

W niniejszej sprawie pełnomocnik wnioskodawczyni złożyła zażalenie w dniu 12 sierpnia 2015 roku (k 101 i k 97-100). Zarządzeniem z dnia 18 sierpnia 2015 roku pełnomocnik została wezwana do uzupełnienia braków formalnych zażalenia m.in. poprzez wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia oraz uiszczenia opłaty od zażalenia (k 102). W odpowiedzi na zarządzenie, pismem z dnia 27 sierpnia 2015 roku, żaląca podała wartość przedmiotu zaskarżenia i poinformowała, że opłata została uiszczona, jednakże przedmiotowego pisma nie podpisała (k 104). Zarządzeniem z dnia 2 września 2015 roku pełnomocnik wnioskodawczyni została wezwana do podpisania powyższego pisma oraz złożenia jego odpisu w terminie 7 dni, pod rygorem zwrotu pisma i odrzucenia zażalenia (k 108). Wskazane zarządzenie zostało doręczone profesjonalnemu pełnomocnikowi, który pismem z dnia 14 września 2015 roku wskazał, że „w odpowiedzi na zobowiązanie Sądu z dnia 3 września 2015 roku, do usunięcia braku formalnego pisma z dnia 27 sierpnia 2015 roku, polegającego na złożeniu na nim własnoręcznego podpisu i doręczenia odpisu tego pisma do Sądu w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania, niniejszym informuję, że w załączeniu przesyłam odpis powyższego pisma”. Tym samym pełnomocnik wnioskodawczyni uzupełniła brak w postaci braku odpisu pisma, natomiast nadal nie podpisała własnoręcznym podpisem, pisma zawierającego uzupełnienie braków formalnych z dnia 27 sierpnia 2015 roku. Zarządzeniem z dnia 17 września 2015 roku Sąd Rejonowy ponownie wezwał pełnomocnika wnioskodawczyni do podpisania pisma z dnia 27 sierpnia 2015 roku (k 104) w terminie 7 dni, pod rygorem zwrotu pisma i odrzucenia zażalenia (k 112). Zarządzenie to zostało doręczone pełnomocnikowi w dniu 22 września 2015 roku (k 114). W dniu 29 września 2015 roku pełnomocnik wnioskodawczyni zgłosiła się do sekretariatu wydziału i podpisała pismo z dnia 27 sierpnia 2015 roku (k 115 i k 104).

Apelacja podlega odrzuceniu, jeżeli złożono ją po upływie przepisanej terminu lub nie opłacono, jest z innych przyczyn niedopuszczalna albo też skarżący mimo wezwania nie usunął jej braków w wyznaczonym terminie. Przez braki należy rozumieć braki formalne, a ocenia się je przede wszystkim w kontekście przepisu art. 368 kpc w zw. z art. 130 § 1 kpc i art. 391 kpc. Terminu wyznaczonego do uzupełnienia apelacji (usunięcia jej braków formalnych) nie można utożsamiać z ustawowym terminem tygodniowym, o którym mowa w art. 130 § 1 kpc, gdyż ma on charakter terminu sądowego (art. 164 kpc). Jego określenie powinno uwzględniać rodzaj braku oraz czas niezbędny do jego usunięcia. Stosując jednak odpowiednio art. 130 § 1 kpc przyjąć należałoby, że usunięcie wskazanych braków powinno zasadniczo następować w terminie tygodniowym od wezwania.

Strona uzupełniła brak wskazany w wezwaniu z dnia 18 sierpnia 2015 roku, lecz jej pismo procesowe dotknięte było innym brakiem. Pismem z dnia 27 sierpnia 2015 roku, żaląca podała bowiem wartość przedmiotu zaskarżenia i poinformowała, że opłata została uiszczona, jednakże przedmiotowego pisma nie podpisała i złożyła je w jednym egzemplarzu.

W uchwale z dnia 29 lipca 2003 roku Sąd Najwyższy zajął jednoznaczne stanowisko, że

do niepodpisanego pisma wskazującego wartość przedmiotu zaskarżenia na wezwanie o uzupełnienie braków apelacji nie stosuje się art. 130 § 1 i 2 k.p.c. (III PZP 10/03, OSNP 2004/3/43, Prok.i Pr.-wkl. 2004/4/42, OSNP-wkl. 2003/16/4, Wokanda 2004/3/18, Biul.SN 2003/7/19, M.Prawn. 2003/17/770). W uzasadnieniu wskazanej uchwały Sąd Najwyższy wywiódł, że w art. 368 § 2 k.p.c. w sposób jednoznaczny wprowadzono obowiązek oznaczania w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o prawa majątkowe, wypełnienie którego powinno być egzekwowane na odpowiednim etapie postępowania.

Uzupełnianie braków apelacji jest częściowo uregulowane w art. 370 k.p.c. Przepis ten dotyczy w zasadzie odrzucenia apelacji, wobec czego procedura uzupełniania braków jest w nim określona fragmentarycznie i dlatego, jeżeli uzupełnianie braków apelacji następuje w piśmie procesowym, to ma zastosowanie art. 130 k.p.c. Przepis art. 370 k.p.c. jako szczególny wyłącza w zakresie w nim określonym stosowanie art. 130 k.p.c. Co do uzupełniania braków apelacji w art. 370 k.p.c. są dwie regulacje. Pierwsza dotyczy terminu, a druga skutku nieuzupełnienia braku. Dlatego Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że uzupełnienie braków apelacji następuje na wezwanie przewodniczącego (stosuje się w tym zakresie art. 130 § 1 k.p.c.). Termin do uzupełnienia apelacji nie wynosi jednak siedem dni i nie ma charakteru ustawowego (nie stosuje się art. 130 k.p.c.). Termin do uzupełnienia braków apelacji ma charakter terminu sądowego, a więc może być dostosowany do rodzaju i zakresu wezwania oraz może być przedłużony (art. 166

k.p.c.). Przede wszystkim jednak art. 370 k.p.c., odmiennie od art. 130 k.p.c., reguluje skutek nieuzupełnienia braku apelacji. Polega on na odrzuceniu apelacji przez sąd, a nie na jej zwrocie przez przewodniczącego. Ta regulacja zawarta w art. 370 k.p.c. wyłącza stosowanie w tym zakresie art. 130 k.p.c. Nie może więc, w ocenie Sądu Najwyższego, być wątpliwości, że nieuzupełnienie określonego w wezwaniu braku apelacji powoduje jej odrzucenie.

Również w sprawie rozpatrywanej przez Sąd Najwyższy, zagadnienie dotyczyło sytuacji, gdy strona w piśmie procesowym uzupełnia brak wskazany w wezwaniu, ale pismo dotknięte jest innym brakiem. Niepodpisanie pisma procesowego uzupełniającego brak apelacji jest bowiem brakiem formalnym tego pisma (por. orzeczenie SN z 29 listopada 1946 r., C.I. 716/46, OSN 1947 r. z. 1, poz. 54; postanowienie SN z dnia 17 kwietnia 1967 r., II PZ 22/67, NP 1967 r. nr 12, s. 1720 z glosą J. Krajewskiego; postanowienie SN z dnia 19 grudnia 1967 r., I CZ 111/67, OSNCP 1968 r. z. 7, poz. 127). Sąd Najwyższy we wskazanej uchwale stanął na stanowisku, że brak jest w takiej sytuacji możliwości stosowania art. 130 k.p.c. do takiego pisma uzupełniającego braki apelacji. Zdaniem Sądu Najwyższego, nieuzupełnieniem braków apelacji jest bowiem nie tylko niewykonanie wezwania, ale także jego nieprawidłowe wykonanie. Na przykład wniesienie opłaty sądowej, choćby minimalnie niższej od prawidłowo określonej w wezwaniu, jest nieuzupełnieniem takiego braku. Nieprawidłowe wykonanie wezwania o uzupełnienie braku apelacji, przez oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia, polegające na wniesieniu pisma niepodpisanego przez stronę (pełnomocnika), jest więc niewykonaniem wezwania (nieuzupełnieniem braku). Skutek tego jest określony w art. 370 k.p.c., przez co wyłączona jest możliwość stosowania art. 130 k.p.c. do takiego pisma. W ocenie Sądu Najwyższego interpretacja ta jest potwierdzona wykładnią funkcjonalną oraz systemową. Prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) zawiera w sobie bowiem nie tylko prawo do odpowiedniego (rzetelnego, sprawiedliwego) ukształtowania procedury sądowej, ale także prawo do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu. Stąd należy uwzględnić nie tylko aspekt sprawiedliwości proceduralnej, a więc umożliwienia stronie naprawienia (uzupełnienia) błędów, ale także funkcję dyscyplinującą przepisów procesowych, gwarantujących rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Stronie należy więc umożliwić uzupełnienie braku apelacji, ale nie powinno to prowadzić do naruszenia funkcji dyscyplinującej. Inaczej mówiąc, strona powinna mieć możliwość uzupełnienia braków apelacji tylko jeden raz. Jeżeli z niej nie skorzystała w sposób odpowiedni, to powinna ponieść tego konsekwencje.

Bezsporna w przedmiotowej sprawie jest okoliczność, iż zażalenie skarżąca wniosła z uchybieniem art. 368 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., który stanowi, że zażalenie powinno czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać enumeratywnie wymienione elementy. Tym samym, przy przyjęciu stanowiska Sądu Najwyższego zaprezentowanego w powołanej uchwale, samo złożenie przez pełnomocnika wnioskodawczyni, pisma uzupełniającego braki apelacji, które samo zawiera braki formalne tj. brak jego odpisu oraz brak własnoręcznego podpisu, należałoby odrzucić apelację bez wzywania pełnomocnika do uzupełnienia braków formalnych pisma z dnia 27 sierpnia 2015 roku.

Stosownie do treści art. 126 § 1 pkt 4 kpc każde pismo procesowe powinno zawierać m.in. podpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika, zaś na mocy art. 128 § 1 kpc, do pisma procesowego należy dołączyć jego odpisy i odpisy załączników dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom, a ponadto, jeżeli w sądzie nie złożono załączników w oryginale, po jednym odpisie każdego załącznika do akt sądowych.

Bezspornym jest, że Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie, pomimo wywodów zawartych w powołanej uchwale, wezwał pełnomocnika wnioskodawczyni, zarządzeniem z dnia 2 września 2015 roku do podpisania powyższego pisma oraz złożenia jego odpisu w terminie 7 dni, pod rygorem zwrotu pisma i odrzucenia zażalenia. A zatem zinterpretował przepisy w sposób korzystniejszy dla strony skarżącej. Ale nawet przy przyjęciu prawidłowości takiej praktyki, sporne zażalenie winno zostać odrzucone.

Niewątpliwie wskazane zarządzenie zostało doręczone pełnomocnikowi, gdyż pismem z dnia 14 września 2015 roku pełnomocnik wskazała, że „w odpowiedzi na zobowiązanie Sądu z dnia 3 września 2015 roku, do usunięcia braku formalnego pisma z dnia 27 sierpnia 2015 roku, polegającego na złożeniu na nim własnoręcznego podpisu i doręczenia odpisu tego pisma do Sądu w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania, niniejszym informuję, że

w załączeniu przesyłam odpis powyższego pisma”. Jednakże pomimo jasno brzmiącego zarządzenia, pełnomocnik wnioskodawczyni będąca profesjonalistą, nie złożyła własnoręcznego podpisu na piśmie z dnia 27 sierpnia 2015 roku.

Należy podkreślić, że tygodniowy termin, określony w art. 130 § 1, jest terminem ustawowym (w odróżnieniu od terminu wynikającego z art. 370 kpc), a co za tym idzie - nie może być on przedłużany ani skracany. Może być natomiast przywrócony na zasadach ogólnych (zob. uwagi do art. 168 i n.; postanowienie SN z dnia 20 stycznia 1967 r., I CZ 149/66, OSNC 1967, nr 9, poz. 158, z glosą J. Klimkowicza, OSP 1968, z. 3, poz. 56; postanowienie SA w Szczecinie z dnia 15 stycznia 2014 r., I ACz 1632/13, LEX nr 1416379; postanowienie SA we Wrocławiu z dnia 29 marca 2012 r., I ACz 474/12, LEX nr 1162850). Bezskuteczny upływ tego terminu skutkuje zwrotem pisma, a w przypadku środków odwoławczych - ich odrzuceniem. Pismo zwrócone pozbawione jest wszystkich skutków prawnych wywołanych jego wniesieniem. Według poglądu doktryny, pismo procesowe, które zostało uzupełnione lub poprawione w tygodniowym terminie, wywołuje skutki od chwili jego wniesienia, a nie w dacie uzupełnienia.

Nie ulega żadnej wątpliwości, że pełnomocnik wnioskodawczyni, została wezwana do uzupełnienia braków formalnych pisma uzupełniającego zażalenie, zgodnie z art. 130 § 1 k.p.c. i w określonym przez ustawę terminie tych braków nie uzupełniła, pomimo pouczenia przez Sąd, zarówno o terminie do uzupełnienia braków formalnych, jak skutkach zaniechania tej czynności. Jeżeli bowiem nawet przyjąć, że o wezwaniu do uzupełnienia braków pełnomocnik dowiedziała się w dniu sporządzenia pisma z dnia 14 września 2015 roku, w którym potwierdza, że takie zobowiązanie otrzymała, to i tak uzupełnienie braku formalnego w postaci złożenia oryginalnego podpisu na piśmie z dnia 27 sierpnia 2015 roku, nastąpiło z uchybieniem tego terminu. Sąd określił bowiem pełnomocnikowi, stosownie do treści art. 130 kpc, 7 dniowy termin na uzupełnienie braków pisma z 27 sierpnia 2015 roku tj. podpisania go i złożenia odpisów. Pełnomocnik złożył w określonym terminie odpis, ale nie podpisał pisma. Przyjmując datę 14 września 2015 roku, jako datę dowiedzenia się o zarządzeniu, termin do uzupełnienia braków formalnych tego pisma upłynął w dniu 21 września 2015 roku, pismo zostało zaś podpisane dopiero w dniu 29 września 2015 roku, a zatem po upływie terminu ustawowego.

Należy podkreślić, że Sąd Rejonowy, w sposób nieuprawniony, dokonał faktycznego przedłużenia terminu do uzupełnienia braków formalnych wskazanego pisma z 27 sierpnia 2015 roku, wzywając po raz kolejny pełnomocnika wnioskodawczyni, zarządzeniem z dnia 17 września 2015 roku, do podpisania pisma z dnia 27 sierpnia 2015 roku. Dopiero w odpowiedzi na to zarządzenie, w dniu 29 września 2015 roku pełnomocnik wnioskodawczyni zgłosiła się do sekretariatu wydziału i podpisała pismo z dnia 27 sierpnia 2015 roku. Jednakże w ocenie Sądu Okręgowego termin do uzupełnienia braków formalnych wskazanego pisma należy liczyć najpóźniej od dnia 14 września 2015 roku. Tygodniowy termin, określony w art. 130 § 1 kpc, jest bowiem terminem ustawowym, a co za tym idzie - nie może być on przedłużany ani skracany. Tym samym pełnomocnik wnioskodawczyni uzupełniła braki formalne pisma zawierającego uzupełnienie braków formalnych zażalenia, lecz zrobiła to z przekroczeniem tygodniowego terminu od dnia wezwania. Skutki takiego zaniedbania winny więc obciążać skarżącą.

Tym samym Sąd Okręgowy nie odnosi się do zarzutów zawartych w samym zażaleniu, gdyż dotyczą one jedynie kwestii możliwości przekazania niniejszej sprawy innemu sądowi. Wobec nieuzupełnienia w terminie braków formalnych pisma z dnia 27 sierpnia 2015 roku, zawierającego uzupełnienie braków formalnych zażalenia, należało uznać, że faktycznie braki zażalenia nie zostały uzupełnione w terminie i tym samym zażalenie podlegało odrzuceniu.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 373 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 370 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Przewodnicząca: Sędziowie:

Z. Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełn.stron